

Evocarea la Cluj a epocii și personalității regelui Matia Corvinul a prilejuit prin urmare o manifestare științifică de mare amploare, ale cărei rezultate, odată publicate în volumul deja anunțat, vor reprezenta cu certitudine un reper de neocolit în studierea viitoare a istoriei central-europene în cea de a doua jumătate a secolului al XV-lea.

Adinel Dincă

**A XIII-A EDIȚIE A SIMPOZIONULUI INTERNAȚIONAL
Punți trainice între românii de pretutindeni: *Banatul – Trecut istoric și cultural***

Novi Sad (Voivodina-Serbia), 31 octombrie – 2 noiembrie 2008

Așa cum se obișnuiește în fiecare an, tradiționala manifestare științifică, Simpozionul Internațional *Banatul – Trecut istoric și cultural*, aflat deja la ediția a XIII-a, s-a desfășurat în perioada 31 octombrie – 2 noiembrie la Zrenianin, Novi Sad și Sremski Karlovci. La această prestigioasă conferință au participat aproape o sută de oameni de știință și de cultură din Voivodina-Serbia, România, Muntenegru, Germania și Statele Unite ale Americii. Cei prezenți au reprezentat 9 centre universitare și culturale de unde au venit 58 de participanți cu referate și comunicări: 5 academicieni, 34 de doctori în științe, istorici, publiciști și mai ales etnografi.

Simpozionul a fost organizat de către Societatea Română de Etnografie și Folclor din Voivodina în colaborare cu Muzeul Voivodinei, Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița, Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române, Centrul de Studii Transilvane, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, fără a omite înaltul patronat al Consiliului Executiv al Voivodinei, Consiliul Județean Caraș-Severin, respectiv Consiliul Național al Minorității Române din Voivodina.

Delegația clujeană a fost reprezentată de către prof. univ. dr. Nicolae Edroiu, Director al Institutului de Istorie „George Barițiu”, membru corespondent al Academiei Române, prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, director al Centrului de Studii Transilvane, Membru Corespondent al Academiei Române, prof. univ. dr. Nicolae Bocșan, prorector al Universității „Babeș Bolyai”, Stelian Mândruț, cercetător științific I, Mádly Loránd, cercetător științific, Varga Attila, Cercetător Științific și Mihaela Bedecan, bibliotecar.

Participanții din România au inaugurat programul simpozionului la Zrenianin, în ziua de 31 octombrie, atunci când au fost primiți de către președintele Adunării Comunei pentru a vizita sediul noului Institut de Cultură al Românilor din Voivodina și Muzeul Național. În fapt, la inițiativa Consiliului Național al Naționalității Române din R. Serbia, Adunarea P.A. Voivodina, la ședința sa din 10 martie, a adoptat Hotărârea cu privire la fondarea Institutului de Cultură al Românilor din Voivodina, hotărâre confirmată apoi și de Consiliul Executiv al Voivodinei.

În aceeași ședință a Adunării Voivodinei, Costa Roșu, redactor responsabil al săptămânalului „Libertatea”, a fost numit în funcția de director interimar al Institutului. Pe data de 19 mai, Consiliul de Administrație al Institutului a adoptat Statutul Institutului, iar pe 4 iunie Consiliul Executiv al Voivodinei a acordat un consimțământ privind statutul și celelalte acte necesare pentru funcționarea acestei instituții, concepută pentru a fi un veritabil focar de cultură pentru românii de pe meleagurile Voivodinei.

Institutul se ocupă cu cercetări științifice, de specialitate și de documentare în domeniul culturii și artei, al managementului în domeniul culturii și producției culturale,

precum și cu turismul cultural în scopul promovării valorilor culturale românești, cu organizarea manifestărilor cultural-artistice, cu activitatea informațională, cu perfecționarea și instruirea de specialitate a cadrelor din domeniul culturii și artei.

Activitatea Institutului se desfășoară în cadrul a patru unități organizatorice, respectiv a patru departamente: Departamentul de documentare și cercetare; Departamentul de informare și comunicare; Departamentul pentru manifestările cultural-artistice, perfecționarea și instruirea de specialitate a cadrelor în domeniul culturii și artei și Departamentul pentru păstrarea patrimoniului cultural.

În prezentarea făcută în cadrul vizitei, s-a mai spus că sediul Institutului de Cultură va fi la Zrenianin. Dl. Nicu Ciobanu, directorul C.P.E. „Libertatea” din Panciova, a menționat că Institutul se anunță a fi un centru cultural modern, care va deține o autentică bancă de date despre etnicii români. Desigur, rolul pe care și-l asumă Institutul, cel de a iniția și susține o gamă largă de cercetări științifice, nu este deloc de neglijat.

Dl. Daniel Petrovici, președintele Consiliului Național al Minorității Române din R. Serbia, a menționat, printre altele, că este nevoie de o colaborare strânsă a Institutului de Cultură cu toate instituțiile culturale și cu toate organizațiile de cultură românești de pretutindeni. Prezente fiind la manifestare, reputatele școli de cercetare din Cluj, aflate sub patronajul Academiei Române, și-au exprimat un sprijin deschis.

Lucrările propriu-zise ale simpozionului au început a doua zi, pe data de 1 noiembrie, cu o sesiune plenară ținută în sala de conferințe a Parlamentului Voivodinei, după care au urmat lucrările pe secțiuni dintre care patru s-au desfășurat în sălile de ședință ale Parlamentului și una în sala de spectacole a Muzeului Voivodinei.

În ziua a treia a manifestării a avut loc deplasarea la Sremski Karlovci în vederea vizitării Palatului Episcopal și a Catedralei. Au rămas de referință, tot pentru această zi, vernisarea unei expoziții de fotografii artistice și lansarea, în cadrul Muzeului Voivodinei, a volumului intitulat *Carte veche românească*, Valeriu Leu și Costa Roșu.

Lucrarea de excepție a celor doi autori a fost prezentată pe larg de către prof. univ. dr. Nicolae Edroiu, membru corespondent al Academiei Române. Așa cum s-a spus, în spatele acestei remarcabile realizări, stă un proiect inițiat încă în toamna anului 2003 de către Societatea Română de Etnografie și Folclor din Voivodina cu tema *Cultura populară și cultura scrisă la românii din Voivodina*, împreună cu Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” de pe lângă Academia Română din București.

În acest proiect s-au mai implicat mai apoi și cercetători de la Institutul Balcanologic al Academiei Sârbe de Științe și Arte din Belgrad, apoi specialiști de la Catedra de Limbă și Literatură Română a Universității din Novisad și renumiți profesori de la Universitatea de Vest din Timișoara. Acest ambițios proiect și-a propus, într-o primă parte, să sistematizeze toate datele referitoare la modul de viață al comunității românești din aceste spații, punând accentul pe domeniile importante ale culturii și civilizației populare.

Potrivit aprecierilor făcute de către acad. Nicolae Edroiu, lucrarea referitoare la cartea veche românească se încadrează în partea a doua a proiectului care vizează *Istoria cărții vechi românești* și a culturii scrise în Banatul sârbesc, realizat împreună cu prof. univ. dr. Valeriu Leu din Reșița, specialist recunoscut în domeniul cărții vechi. Deși sondajele de teren au demarat ceva mai târziu în cadrul marelui proiect, în toamna anului 2005 s-a reușit recuperarea a foarte mult în timp, iar în anul 2007 s-a trecut la scrierea cărții.

După cum s-a apreciat și în prezentarea făcută cu ocazia lansării, cartea s-a născut greu, dar și rezultatele au fost pe măsură. Știm acum mai bine că, în bisericile românești din Banatul Sârbesc, există cărți foarte vechi care atestă un nivel cultural ridicat al românilor

din veacurile trecute. Atestările s-au făcut pe baza însemnărilor de pe cărți, care arată că drumul tipăriturilor românești a fost același ca și în Banatul Românesc sau în alte părți ale spațiului cultural populat de români. Au venit cărți de la Râmnic, de la București, de la Târgoviște, Blaj, din marile centre tipografice românești. O dovadă limpede că, prin circulația acestor valori spirituale, punțile de legătură dintre români au fost trainice, pregătite parcă din totdeauna să lase posterității privilegiul aparte de a păși pe firul amintirilor de altă dată, cu făclia trecutului în mână, pentru luminarea viitorului ...

Attila Varga

SIMPOZIONUL 90 DE ANI DE LA UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

(Cluj-Napoca, 27 noiembrie 2008)

Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române a sărbătorit alături de alte institutute și facultăți de profil și împreună cu întreaga națiune împlinirea a 90 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România în cadrul unui simpozion ținut la 27 noiembrie 2008 în Aula Ferdinand I a Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai”.

Au fost prezentate trei comunicări științifice susținute de dr. Dumitru Suci, *Anul 1918 în Europa Centrală și Răsăriteană și Unirea Transilvaniei cu România. Priviri comparative*, dr. Gheorghe Iancu, *Contextul intern și internațional în care s-a realizat Marea Unire*, dr. Gelu Neamțu, *Un nou fotograf al Adunării Naționale de la 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia – 4 poze inedite ale Adunării*. Comunicările au reflectat rezultatele cele mai noi ale cercetărilor științifice abordate de specialiști, legate de interpretările și reconstituirea obiective ale fenomenelor din 1918, care au democratizat și armonizat geografia politică a Europei Centrale și Răsăritene cu cea din Europa Occidentală sau au prezentat informații privind magistica Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. Comunicările au prilejuit discuții, aprecieri și intervenții interesante legate de unele aspecte relevate.

În comunicarea sa, D. Suci a insistat și asupra factorilor geopolitici din Primul Război Mondial care au favorizat exercitarea dreptului de autodeterminare de către majoritățile naționale sau a voturilor pentru independență și unitate națională ale statelor din Europa Centrală și Răsăriteană recunoscute de Sistemul de la Versailles. Victoria Antantei și a asociatei ei, S.U.A., a distrus controlul german și austro-ungar asupra acestui spațiu și a permis convocarea unor Mari Adunări Naționale, alegerea unor parlamente libere și a facilitat renașterea Poloniei, a Finlandei, proclamarea independenței Statelor Baltice inclusiv prin destrămarea Imperiului rus, simultană cu dezmembrarea Austro-Ungariei, făurirea unității naționale a tuturor românilor, a Cehoslovaciei și a Statului Sârbo-Croato-Sloven. N. Iorga a afirmat că victoria armatelor acestor mari state ale democrației mondiale ce au concentrat sub cupola euro-atlantică și statele și națiunile mici, asuprite și cucerite în trecut, a permis prima revizuire rațională a hărții politice din Europa Centrală și Răsăriteană și a fost efectuată de șefi de state, miniștri care erau cugetători și scriitori politici, istorici și profesori la Universitate. Dar voturile pentru independență și unitate națională a statelor din Europa Centrală și Răsăriteană proclamate în 1918 au fost grav amenințate de atacurile bolșevice rusești și ungurești și aceste state au luptat între 1918-1921 din greu pentru respingerea pericolului roșu, salvarea ființei lor naționale reale, contribuind concomitent și